

Zorgen binnen het speciaal onderwijs

‘Doe ik wel genoeg?’

Voor kwetsbare leerlingen met een verstandelijke beperking, handicap of psychische problemen is het in de coronaperiode niet makkelijk. Structuur en regelmaat zijn volledig weggefallen. Om niet te vergeten dat elke leerling behoefte heeft aan andere zorg en onderwijs. Hoe doe je dat op afstand? Een uitdaging voor leraren en ondersteunend personeel in het speciaal onderwijs.

Het is rustig in Oosterbeek, ook bij het VSO Vierbeek College, een cluster 4-school, die in de coronaperiode de deuren open houdt voor kinderen die in een woon-groep wonen. Zij mogen naar school komen voor huiswerkbegeleiding. Ook biedt de school noodopvang aan voor kinderen van ouders met een cruciaal beroep. Waar normaal gesproken tien scholieren in een klas zitten, zijn dat er in deze periode maar drie. Op 1,5 meter afstand van elkaar werken de leerlingen aan hun huiswerk. Normale lessen worden in de coronaperiode niet gegeven. Opvallend is dat er veel leraren aanwezig zijn, zoals Kamiel Theunissen. ‘Ik ben twee keer in de week op school. Ik vind het leuk om de leerlingen te zien en om op afstand met ze te praten.’

UITDAGING

Voor de betrokken leraar is deze periode net als voor andere collega's een uitdaging. Hij heeft een eerstejaarsklas met negen kwetsbare kinderen van twaalf en dertien jaar oud. Hierbij kan worden gedacht aan leerlingen met autisme, adhd, maar ook hechtingsproblematiek. In een normale situatie geeft hij ze dagelijks les. Alle theoretische vakken doet hij zelf, zoals rekenen, burgerschap, Nederlands en Engels. De kinderen kunnen op die manier wennen aan hem en hebben niet steeds een andere docent. Nu met de coronacrisis ziet Theunissen nog slechts drie van zijn leerlingen. Zij maken bijvoorbeeld gebruik van

de huiswerkbegeleiding, noodopvang of wonen in de buurt. De rest spreekt hij zoveel mogelijk via de telefoon of per mail.

HUISWERKPAKKETTEN

Online lessen geven zoals reguliere scholen dat doen, is voor leraren in het speciaal onderwijs een grote uitdaging. Theunissen: ‘De leerlingen krijgen bij ons lessen op maat. Een online les geven waarbij iedereen kan aanhaken en ook de ondersteuning krijgt die ze nodig hebben, is lastig. Ook beschikt niet iedereen over de juiste apparatuur of wonen ze niet thuis. We hebben materiaal beschikbaar gesteld, maar we kunnen ouders niet verplichten om daar gebruik van te maken.’

Sinds het virus is uitgebroken krijgen de leerlingen van het Vierbeek College daarom huiswerkpakketten opgestuurd. ‘Via de mail en telefonisch contact proberen ik en mijn collega's ze zo goed mogelijk te begeleiden als ouders er niet uitkomen. Gelukkig heb ik met alle vaders en moeders, verzorgers en leerlingen uit mijn klas goed contact, maar ik maak me wel zorgen. Doe ik wel genoeg? Het liefst wil ik al mijn leerlingen even zien en zeggen dat het wel goed komt. Het gevoel geven dat ik ervoor ze ben, maar dan op afstand.’

ANDERHALVE METER

Structuur en regelmaat is extra belangrijk voor deze kinderen. Als dat wegvalt, kan dat tot onrust en problemen leiden. Theunissen zou dan ook graag zien dat bij het Vierbeek College onderwijs snel weer op maat wordt aangeboden. ‘Nu wennen de leerlingen aan deze periode, maar als ze straks weer naar school gaan, moeten ze opnieuw de structuur van school aanleren. Net als na de zomervakantie begin je als leraar weer bij nul. Je moet weer een groep proberen te vormen, leren hoe ze in sociale situaties met elkaar moeten omgaan. In mijn klas heeft elke leerling andere problemen. Dat zorgt voor

Door de coronacrisis ziet Kamiel Theunissen nog slechts drie van zijn leerlingen. Zij maken gebruik van de huiswerkbegeleiding, noodopvang of wonen in de buurt.

veel dynamiek, maar kan in dit soort situaties ook spanningen veroorzaken.' Maar hij realiseert zich dat dit ook andere consequenties en vragen met zich meebrengt. Is het wel mogelijk om 1,5 meter afstand te houden tussen hem en de leerlingen, maar ook tussen hen onderling? 'Ik vraag me af of dat gaat lukken. In de gang kun je elkaar niet met voldoende afstand passeren. En, hoe doe je dat met leerlingen die wat impulsiever zijn? Daar maak ik me wel zorgen over.'

HEERLIJK EVEN TERUG

Senior klassenassistente Monique Woertman ondersteunt leraren en verzorgt leerlingen tussen 8 en 10 jaar oud bij De Kleine Prins in Utrecht. Een cluster 3-school voor kinderen met een lichamelijke of meervoudige beperking. Sinds de coronaperiode is de school twee dagen per week open, op dinsdag en donderdag. Op die dagen vangen leraren en ondersteunend personeel elf kwetsbare kinderen op die gebruikmaken van de noodopvang. Verdeeld over twee groepen worden deze leerlingen toegewezen aan de leraar en klassenassistente van die dag. Daardoor werkt Woertman in plaats van vier dagen per week, nog gemiddeld één keer in de vier weken op locatie. 'Dit is de tweede keer dat ik in de coronacri-

sis op school ben. Het is heerlijk om weer even terug te zijn, maar het voelt gek dat het er zo rustig is.'

ZWARE BEPERKING

In een normale situatie heeft de klassenassistente een klas met 12 kwetsbare leerlingen. Hierbij kan worden gedacht aan kinderen met bijvoorbeeld een spierziekte of cerebrale parese (aandoening als gevolg van een hersenbeschadiging). Samen met een collega ondersteunt Woertman de leraar en verzorgt ze de leerlingen. De ondersteunende werkzaamheden kan ze zoveel mogelijk digitaal voortzetten. De verzorging van de kinderen kan niet op afstand en ligt in deze periode dan ook volledig bij de ouders. Woertman: 'Natuurlijk begrijpen zij ook dat het in deze situatie niet anders kan, maar het is natuurlijk wel zwaar. Vooral als je allebei een volledige baan hebt en dat moet combineren met een kind dat een zware beperking heeft. De school biedt daarnaast structuur aan deze leerlingen. De ene ouder pakt dat beter op dan de ander, maar dat is begrijpelijk. Ik bewonder hoe onze leerlingen hiermee omgaan. Ze ondergaan het gewoon, alsof het erbij hoort.'

OP AFSTAND

Het team van De Kleine Prins doet er alles aan om

de leerlingen zoveel mogelijk te leren op afstand. Ze zetten online lessen uit die de kinderen vanuit huis kunnen maken. Via de online tool Snappet en Google Hangout worden ze ondersteund bij de opdrachten. Als de leraar in Snappet ziet dat een leerling nog weinig heeft gedaan, dan pakt hij of zij al snel de telefoon. De klassenassistent lacht: 'Ja, we zien ondertussen alles hoor. Weliswaar digitaal, maar we houden ze goed in de gaten. Naast de lessen, organiseren we wekelijks een digitaal kringgesprek met alle kinderen van de klas. En, mocht er behoefte zijn aan een praatje met mij of een collega, dan kunnen ze zich daarvoor inschrijven. We bieden dat drie keer per week aan.'

Videobellen met de leerlingen is anders dan in het echt, vindt Woertman. 'De kinderen zijn minder spraakzaam. Je merkt dat ze school missen. Niet alleen de vastigheid valt nu weg, maar ook even die nabijheid. Een arm om je heen of die ene knuffel. Vooral in deze periode wil je dat gewoon even kunnen doen. Tijdens mijn dienst op school zag ik twee van mijn leerlingen. Die waren heel blij om mij en elkaar even te zien. Dat doet iets met je.'

MONDKAPJE

Ze merkt tijdens haar dienst op dat het, ondanks de kleine noodopvanggroepen, moeilijk is om aan die anderhalve meter afstand te houden. Ze maakt zich daar dan ook zorgen over. Woertman: 'Een leerling vroeg aan mij of ik kon kijken of ze een opdracht goed had gemaakt. Ik kan op die afstand niet zien wat op haar laptop staat. Nu werken wij gelukkig met Snappet en via dat programma kunnen we meekijken, maar op dat moment zelf was het wel even lastig. Ook tijdens mijn verzorgende werkzaamheden is het moeilijk om me aan die afstand te houden. Als een kind naar het toilet moet, dan pak ik mezelf helemaal in. Handschoenen en speciale kleding aan, mondkapje om. Het is berenwarm, maar voor een goed doel. Je wilt natuurlijk alles doen om een besmetting te voorkomen. Ik vraag me ook af waarom wij niet regelmatig worden getest op het virus (Onderwijspersoneel krijgt dezelfde testmogelijkheden als in de zorg, zie pagina 7, red.). En, hoe gaan we dat straks doen als de scholen weer volledig opengaan? Hoe zorg je voor voldoende afstand met die grote rolstoelen? Deze kinderen zijn erg kwetsbaar.' ■

Sinds het virus is uitgebroken krijgen de leerlingen van het Vierbeek College huiswerkpakketten opgestuurd.

